

POLSKA OD PODWÓRKA

Scenariusz zajęć dla dzieci w wieku przedszkolnym (3-6 lat)

Autorka: Sandra Walecka
Opracowanie graficzne: Monika Lewandowska

INSTYTUT ROZWOJU
JĘZYKA POLSKIEGO

Sfinansowano przez
Instytut Rozwoju Języka Polskiego
ze środków budżetu państwa



Dlaczego warto poruszyć ten temat?



Dzieci wychowujące się poza granicami Polski mają różne doświadczenia związane z krajem pochodzenia. Część z nich regularnie odwiedza Polskę i podczas wakacji spędza czas z kuzynami czy rówieśnikami oraz naturalnie uczestniczy w codziennym życiu. Niektórzy nie mają takich możliwości, więc budują wizję Polski na podstawie opowieści rodziców i własnych wyobrażeń.



W scenariuszu „Polska od podwórka" zapraszamy dzieci do odkrywania świata polskich zabaw podwórkowych: prostych, angażujących i ponadczasowych aktywności, które od pokoleń łączą dzieci. Wiele z nich pamiętają również rodzice i dziadkowie, dzięki czemu mogą stać się inspiracją do międzypokoleniowych rozmów, wspólnej zabawy i dzielenia się własnymi wspomnieniami z dzieciństwa. To doskonała okazja do budowania więzi rodzinnych oraz tworzenia nowych, wspólnych doświadczeń związanych z polskością.



Zabawa staje się tu naturalnym środowiskiem do rozwijania języka polskiego, bez presji i oceniania, za to poprzez ruch, współpracę, emocje i radość. Dzieci uczą się nowych słów i zwrotów w działaniu, jednocześnie budując pozytywne skojarzenia z językiem oraz współczesną Polską.



Dodatkowym atutem zabaw podwórkowych jest ich prostota. Nie wymagają specjalistycznych materiałów ani skomplikowanych przygotowań, dlatego z łatwością można przenieść je do domu, przedszkola czy na plac zabaw. Stanowią również doskonałą okazję do zaprezentowania polskich zabaw rówieśnikom w kraju zamieszkania oraz do odkrywania podobnych aktywności funkcjonujących w innych kulturach i językach. Takie porównania rozwijają kompetencje międzykulturowe, pokazują uniwersalny charakter dziecięcej zabawy i pomagają budować spójną tożsamość, łączącą doświadczenia z obu krajów.



Jakie materiały są potrzebne, by przygotować zajęcia?

Do przygotowania zajęć potrzebne będą przede wszystkim materiały znajdujące się w załączniku. Najlepiej wydrukować je wcześniej. Dobór pozostałych pomocy zależy od tego, na które zabawy zdecyduje się osoba prowadząca. Poszczególne aktywności mogą uwzględniać wykorzystanie papieru, kredek, kredy do rysowania lub kolorowej taśmy, kapsli (po napojach w szklanych butelkach), gumy do skakania, skakanek, małych piłeczek szmacianych lub woreczków wypełnionych ryżem. Są to proste, łatwo dostępne przedmioty, które można bez trudu znaleźć lub przygotować samodzielnie. Zabawy zostały opracowane tak, aby pokazać dzieciom, że do świetnej zabawy, wspólnego spędzania czasu i rozwijania kreatywności nie potrzeba drogiego ani specjalistycznego sprzętu.





KROK 1

Przeczytaj dzieciom list od Zosi (Załącznik nr 1). Następnie pokaż ilustracje przedstawiające różne bloki mieszkalne w Polsce (Załącznik nr 2). Krótko wyjaśnij, czym jest blok i dlaczego mieszka w nim wiele rodzin z dziećmi. Opowiedz, jak dzieci w Polsce często spędzają czas po przedszkolu: spotykają się na podwórku i bawią z rówieśnikami, podczas gdy rodzice lub opiekunowie czuwają nad ich bezpieczeństwem, siedząc na ławkach lub obserwując je z okien. Zachęć dzieci do krótkiej rozmowy o tym, gdzie i z kim najczęściej bawią się po powrocie z przedszkola.

KROK 2

Pokaż dzieciom ilustrację przedstawiającą polskie podwórko (Załącznik nr 3). Zachęć je do uważnego przyjrzenia się obrazkowi i wyjaśnij, że na podwórku znajduje się wiele elementów, które pomagają dzieciom bawić się i wspólnie spędzać czas. Następnie poproś dzieci, aby kolejno losowały karty przedstawiające wybrane elementy podwórka (Załącznik nr 3). Zadaniem każdego dziecka jest nazwanie wylosowanego elementu i odnalezienie go na ilustracji. Wspólnie zastanówcie się, do czego służy. Możesz wykorzystać pytania pomocnicze: „Do czego to służy?”, „Kto z tego korzysta?”, „Czy na waszym podwórku znajduje się coś podobnego?”.

KROK 3

Poniżej znajdziesz propozycje zabaw podwórkowych, które od lat cieszą się popularnością wśród dzieci w Polsce. Wybierz te, które najlepiej odpowiadają potrzebom, możliwościom i zainteresowaniom Twojej grupy oraz które możesz zorganizować w dostępnych warunkach.

Zachęcamy do stopniowego wypróbowania wszystkich proponowanych zabaw. Każda z nich pomaga rozwijać sprawność ruchową, współpracę, komunikację i słownictwo. Przede wszystkim daje jednak dzieciom okazję do wspólnej, radosnej zabawy i poznawania zabaw znanych w Polsce.



GUMA

Rozciągnij gumę pomiędzy dwoma krzesłami lub poproś dwoje dzieci o jej trzymanie. Na początku ustaw gumę na wysokości kostek. Zaprezentuj dzieciom prostą sekwencję skoków, na przykład: wskocz do środka, wyskocz, przeskocz na drugą stronę. Następnie zachęć dzieci do powtarzania kolejnych ruchów. Gdy uczestnicy opanują podstawowy układ, można stopniowo zwiększać poziom trudności, podnosząc gumę do wysokości łydek lub kolan albo wprowadzając nowe sekwencje skoków. Podczas zabawy nazywaj wykonywane czynności, na przykład: skaczemy, przeskakujemy, wskakujemy, wyskakujemy, do środka, na zewnątrz. Zachęcaj dzieci do powtarzania słów i zwrotów. Najważniejsza jest wspólna zabawa i aktywność ruchowa, a nie bezbłędne wykonanie układu.



KAPSLE

Narysuj kredą na chodniku prosty tor wyścigowy z zakrętami lub przygotuj go na podłodze z taśmy malarskiej. Wyznacz linię startu i mety. Wręcz każdemu dziecku kapsel. Na początku zaprezentuj zasady zabawy. Pokaż, jak pstryknięciem palca przesuwać kapsel po wyznaczonej trasie. Wyjaśnij, że celem gry jest dotarcie do mety przy jak najmniejszej liczbie pstryknięć, bez wypadania poza tor. Jeśli kapsel opuści trasę, wraca na miejsce, z którego wykonywany był poprzedni ruch. Następnie zaproś dzieci do wspólnego wyścigu. Zachęcaj uczestników do kibicowania sobie nawzajem oraz do przestrzegania zasad fair play. Podczas zabawy wykorzystuj słownictwo związane z kierunkami i ruchem, na przykład: start, meta, tor, kapsel, pstrykamy, do przodu, skręć w lewo, skręć w prawo, szybciej, wolniej.



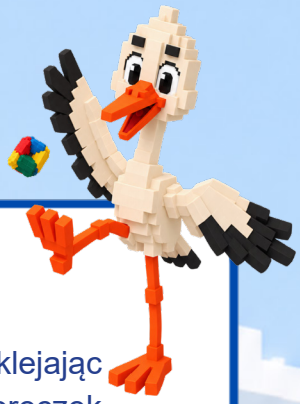

KLASY

Przygotuj planszę do gry w klasy, rysując ją kredą na chodniku lub wyklejając taśmą malarską na podłodze. Zaprezentuj zasady gry. Rzuć kamyk lub woreczek na pierwsze pole, a następnie pokaż, jak przeskakiwać przez kolejne pola: na jednej nodze lub na dwóch nogach tam, gdzie plansza ma podwójne pola. Zwróć uwagę, aby omijać pole, na którym znajduje się kamyk. Na końcu planszy odwróć się i wróć tą samą drogą, zatrzymując się, aby podnieść kamyk. Następnie zaproś dzieci do wspólnej zabawy. Każde dziecko kolejno wykonuje próbę, a pozostali uczestnicy kibicują i wspierają swoich kolegów i koleżanki. Podczas aktywności wykorzystuj słownictwo związane z ruchem i liczeniem, na przykład: skacz, przeskocz, zatrzymaj się, podnieś, rzuć, pierwsze pole, drugie pole, jedna noga, dwie nogi. Zachęcaj dzieci do głośnego liczenia pól oraz wspólnego powtarzania nowych słów.

ZOŚKA

Przygotuj zośkę lub niewielki woreczek wypełniony grochem albo ryżem. Na początku pokaż dzieciom, na czym polega zabawa. Zaprezentuj, jak odbijać zośkę stopą, kolanem lub innymi częściami ciała, starając się jak najdłużej utrzymać ją w powietrzu i nie pozwolić jej spaść na ziemię. Następnie zaproś dzieci do samodzielnych prób. Młodszym uczestnikom można zaproponować prostsze zadanie, na przykład wykonanie jednego lub dwóch odbić, natomiast starsze dzieci mogą liczyć kolejne odbicia i próbować pobić własny rekord. Podczas zabawy zachęcaj dzieci do wspólnego liczenia odbić oraz używania słownictwa związanego z ruchem, takiego jak: odbij, złap, wysoko, nisko, stopa, kolano, jeszcze raz.



BEREK

Wyznacz bezpieczny obszar do zabawy. Na początku wybierz jedno dziecko, które będzie berkiem. Jego zadaniem jest dogonienie i dotknięcie pozostałych uczestników. Osoba, która zostanie dotknięta, przejmuje rolę berka i rozpoczyna kolejną rundę. Aby urozmaicić zabawę, możesz zaproponować jedną z jej popularnych odmian. W berku kucanym dziecko, które przykucnie, jest bezpieczne i nie może zostać złapane. W berku zamrożonym osoba dotknięta przez berka zastyga w bezruchu i może wrócić do zabawy, gdy uwolni ją inne dziecko, delikatnie dotykając jej dłoni lub ramienia. Podczas zabawy wykorzystuj słownictwo związane z ruchem, na przykład: biegnij, uciekaj, złap, dotknij, kucnij, stop, zamrożony, uwolnij.



KROWA

Wybierz jedną osobę, która będzie „krową”. Pozostałe dzieci ustawiają się wokół niej i delikatnie chwytają ją za palce dłoni, naśladując dojenie. Następnie wszyscy razem pytają: „Jakie mleko daje krowa?”. „Krowa” odpowiada, wymieniając dowolny kolor, na przykład zielone, niebieskie lub żółte. Dopóki nie padnie odpowiedź „białe”, dzieci powtarzają pytanie. Gdy „krowa” odpowie: „Białe!”, wszyscy natychmiast uciekają, a „krowa” próbuje złapać jednego z uczestników. Złapana osoba zostaje nową „krową” i rozpoczyna kolejną rundę. Podczas zabawy zachęcaj dzieci do głośnego powtarzania pytania oraz nazywania kolorów. To doskonała okazja do utrwalania nazw barw.rozwijania refleksu oraz doskonalenia umiejętności współpracy.





CHOWANEGO

Wyznacz bezpieczny teren do zabawy oraz miejsce, które będzie pełniło rolę bazy. Wybierz jedno dziecko, które rozpocznie grę jako osoba szukająca. Jego zadaniem jest zamknięcie oczu i odliczenie do ustalonej liczby, na przykład do 10 lub 20. W tym czasie pozostali uczestnicy szukają kryjówek. Po zakończeniu odliczania osoba szukająca rozpoczyna poszukiwania. Gdy zauważy ukryte dziecko, stara się jak najszybciej dotrzeć do bazy, dotknąć jej i głośno wypowiedzieć imię odnalezionej osoby. Ukryci gracze mogą próbować wybiec z kryjówek i dotrzeć do bazy przed osobą szukającą. Jeśli jako pierwsi dotkną bazy, pozostają w grze. Jeśli osoba szukająca zrobi to wcześniej, odnalezione dziecko zostaje złapane.

BABA JAGA PATRZY

Wyznacz jedno dziecko, które wcieli się w rolę Baby Jagi. Staje ono w pewnej odległości od pozostałych uczestników i odwraca się do nich plecami. Na sygnał nauczyciela dzieci rozpoczynają marsz lub bieg w kierunku Baby Jagi. W dowolnym momencie Baba Jaga wypowiada słowa „Baba Jaga patrzy!” i odwraca się twarzą do grupy. Wtedy wszystkie dzieci muszą natychmiast się zatrzymać i pozostać w bezruchu. Osoba, która się poruszy lub straci równowagę, wraca na linię startu. Zabawę powtarza się do momentu, aż jedno z dzieci dotrze do Baby Jagi. W kolejnej rundzie może ono przejąć jej rolę.





SKAKANKA

Przygotuj długą skakankę. Poproś dwoje dzieci (lub nauczyciela i jedno dziecko), aby trzymały jej końce i równomiernie nią obracały. Pozostałe dzieci wskakują do środka kolejno lub, jeśli długość skakanki na to pozwala, jednocześnie i przeskakują przez obracającą się skakankę. Rozpocznij od wolnego tempa, stopniowo dostosowując prędkość do możliwości grupy. Zachęcaj dzieci do wspólnego liczenia kolejnych skoków oraz kibicowania sobie nawzajem. Kolejną propozycją zabawy ze skakanką jest popularna gra „Szczur". Poproś dzieci, aby stanęły w dużym kole. Nauczyciel lub wybrane dziecko staje w środku z długą skakanką i obraca nią nisko nad ziemią dookoła siebie. Zadaniem uczestników jest uważne obserwowanie skakanki i przeskakiwanie nad nią w odpowiednim momencie. Osoba, której nie uda się przeskoczyć nad skakanką lub która jej dotknie, opuszcza koło. Podczas zabawy zachęcaj dzieci do używania słownictwa związanego z ruchem, na przykład: skacz, uwaga, wysoko, nisko, szybciej, wolniej, teraz. Wspólne kibicowanie i dobra atmosfera sprawią, że zabawa będzie atrakcyjna dla wszystkich uczestników.

WYLICZANKI

Wyliczanki podwórkowe to klasyczne rymowanki używane przez dzieci do wyłaniania osoby „szukającej", na przykład w zabawie w chowanego, lub ustalania kolejności w takich grach jak skakanie w gumę. Pomagają zachować sprawiedliwość i wprowadzają element losowości. Poniżej prezentujemy kilka najpopularniejszych z nich.

„Entliczek, pentliczek, czerwony stoliczek,
na kogo wypadnie, na tego bęc!"

„Ene, due, rabe, bocian połknął żabę, a żaba Chińczyka, co z tego wynika? Raz, dwa, trzy, łapiesz ty!"

„Wpadła bomba do piwnicy, napisała na tablicy:
SOS, czarny pies, tam go nie ma, a tu jest!"

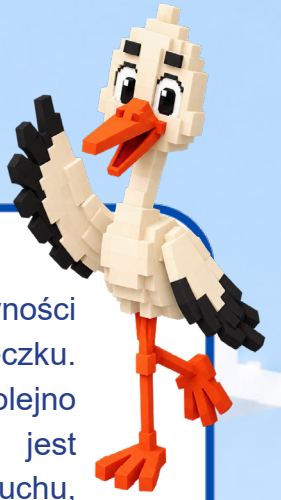

KROK 4

Przygotuj Załącznik nr 4. Wytnij ilustracje przedstawiające różne aktywności wykonywane przez dzieci na podwórku i umieść je w kopercie lub woreczku. Następnie zaproś dzieci do wspólnej zabawy w kalambury. Losujcie kolejno obrazki. Zadaniem osoby losującej, czyli nauczyciela lub dziecka, jest przedstawienie wylosowanej czynności wyłącznie za pomocą gestów i ruchu, bez używania słów. Pozostałe dzieci odgadują, jaką aktywność związaną ze spędzaniem czasu wolnego na podwórku przedstawia osoba pokazująca. Po odgadnięciu każdej czynności wspólnie ją nazwijcie i krótko o niej porozmawiajcie. Możesz zadać pytania: „Czy lubicie bawić się w ten sposób?” oraz „Jak nazywa się ta zabawa w waszym języku?”.

KROK 5

Rozdaj dzieciom kartki papieru oraz materiały plastyczne. Poproś, aby zaprojektowały swoje wymarzone podwórko, na którym chciałyby codziennie bawić się z rodziną i przyjaciółmi. Zachęć dzieci, aby zastanowiły się:

- **Jakie zabawy będzie można tam organizować?**
- **Co powinno się na nim znaleźć, na przykład huśtawki, piaskownica, boisko, drzewa, ławki, ścieżki lub miejsce do jazdy na rowerze albo hulajnodze?**
- **Kto będzie bawił się na tym podwórku?**
- **Którą z poznanych dziś zabaw podwórkowych będzie można tam zorganizować?**

Po zakończeniu pracy zaproś dzieci do krótkiej prezentacji swoich projektów. Zachęć je do opowiedzenia o wybranych elementach oraz wyjaśnienia, dlaczego właśnie takie podwórko stworzyły. Na zakończenie zorganizuj wystawę prac pod hasłem „Nasze wymarzone podwórka”. Wspólnie zauważcie, że choć podwórka mogą wyglądać różnie, najważniejsze jest to, aby były miejscem spotkań, wspólnej zabawy i budowania przyjaźni. Zachęć dzieci do dostrzeżenia, że podobnie jest zarówno w Polsce, jak i w kraju, w którym mieszkają.



KROK 6



Zaproś dzieci do wspólnego kręgu. Podziękuj im za udział w zabawach i przypomnij, że właśnie poznały kilka gier i zabaw, w które od wielu lat bawią się dzieci w Polsce. Następnie zachęć je do rozmowy, zadając pytania: „Która zabawa podobała Ci się najbardziej?”, „Dlaczego właśnie ta?”, „Czy chciałbyś lub chciałabyś nauczyć tej zabawy swoich kolegów lub koleżanki?”, „Z kim chciałbyś lub chciałabyś zagrać w nią w domu?”.

Na zakończenie podkreśl, że zabawy podwórkowe nie wymagają drogich zabawek ani specjalnych przygotowań. Najważniejsze są chęć do wspólnej zabawy, wyobraźnia i obecność innych osób. Zachęć uczestników, aby przy najbliższej okazji spróbowali jednej z poznanych zabaw z rodzeństwem, rodzicami, dziadkami lub rówieśnikami w kraju, w którym mieszkają. Możesz również zaproponować, aby opowiedzieli swoim kolegom i koleżankom, w jakie zabawy bawią się dzieci w Polsce, a następnie wspólnie poszukali podobnych gier znanych w kraju ich zamieszkania.



Załącznik nr 1



Cześć!

Mam na imię Zosia, mam 6 lat i jestem z Polski. Razem z rodzicami mieszkam w bloku. Blok to taki duży dom, w którym mieszka wiele rodzin. Jest tu mnóstwo dzieci, dlatego prawie zawsze mam z kim się bawić.

Przed naszym blokiem jest podwórko. Po obiedzie albo po przedszkolu często spotykamy się właśnie tam. Czasami rodzice siedzą na ławce i rozmawiają ze sobą. Innym razem obserwują nas z okien i machają nam, a my w tym czasie świetnie się bawimy!

Raz gramy w klasy, innym razem skaczemy w gumę, gramy w berka lub chowanego albo wymyślamy coś zupełnie nowego. Najważniejsze jest to, że bawimy się razem i nigdy się nie nudzimy.

Chciałabym dzisiaj zaprosić Was na moje podwórko i pokazać Wam nasze ulubione zabawy.

Może znacie już niektóre z nich,
a może odkryjecie coś zupełnie nowego.
Jestem też ciekawa, w co Wy lubicie
się bawić tam, gdzie mieszkacie.



No to co? Gotowi na wspólną zabawę?

Do zobaczenia na podwórku!

Zosia

ZAŁĄCZNIK NR 2







ZAŁĄCZNIK NR 2



ZAŁĄCZNIK NR 3

Znajdź na podwórku











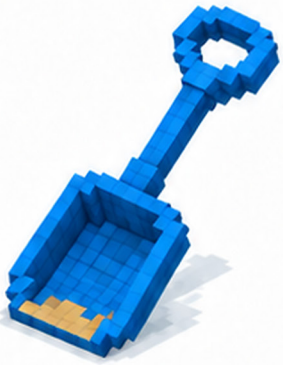













ZAŁĄCZNIK NR 4

Aktywności podwórkowe























